

Az önfoglalkoztatás¹

AZ ÖNFOGLALKOZTATÁS.....	2
I. Mebízási jogviszony	3
I./1. Tételes költségszámolás.....	4
I./2. 10%-os költséghányad	4
II. Mezőgazdasági őstermelő	5
III. Háztartási munkára létesített munkavégzés	5

¹ Utolsó frissítés: 2020.06.30. napján hatályos jogszabályok szerint

AZ ÖNFOGLALKOZTATÁS

Az önfoglalkoztatás megismeréséhez tisztázni szükséges annak fogalmát.

Az általánosnak tekinthető megfogalmazás szerint önfoglalkoztató mindenki, aki nem függő jogviszonyban végez munkát, azaz nem áll a hagyományos vagy atipikus foglalkoztatási viszonyban.

Ez a fogalmi kategória az európai uniós jog átültetése révén kezdett elterjedni hazánkban, azonban magát a fogalmat nehezen lehet beilleszteni a hazai munkaerőpiaci rendszerbe. Magyarországon gyakran az adószámos magánszemélyeket, az egyéni vállalkozókat, az egyéni cégeket és a mezőgazdasági őstermelőket értik önfoglalkoztatók alatt.

Így az önfoglalkoztatás a gyakorlatban legtöbbször saját vállalkozás elindítását jelenti. Egy olyan kereseti tevékenységet, ahol magunk főnökei vagyunk, amely több élethelyzetben lehet az alkalmazotti munkaviszonynál megfelelőbb. Egy vállalkozás működtetése azonban rátermettséget és megfelelő háttérrel is igényel. Bizonyos szempontból könnyebb most vállalkozást indítani, hiszen a jogi szabályozás és számtalan vállalkozást segítő szolgáltatás segíti a munkánkat, amelyekről egyéb kiadványainkban részletesen tájékozódhat.² Egy vállalkozás elindítása sok tervezést és pénzügyi kockázatvállalást is igényel, ugyanis a szükséges tőkét és működési feltételeket mindenképpen biztosítani kell az elinduláshoz. A már elindult vállalkozások, cégek a tevékenységük során különböző vállalkozási szerződésekben elért eredményekkel és egyéb vállalkozási tevékenységgel gyarapíthatják a bevételeiket.

² Bővebb információk és kiadványaink a www.jogpontok.hu oldalon, a JOGpontok Kisokos menüpont alatt találhatóak.

I. Megbízási jogviszony

Az önfoglalkoztatás a vállalkozóknál tágabb kategória, amely más polgári jogi viszonyokat is felölel. Ezek leggyakrabban előforduló példája a megbízási jogviszony. A megbízási szerződés megkötésére vonatkozó alapszabályokat a Polgári törvénykönyv tartalmazza.

Figyelembe kell venni, hogy a megbízás gondossági kötelem, így főszabályként nem alkalmazható olyan feladatok elvégzésére, ahol kézzelfogható eredményt várnak el a szerződés teljesítésekor.

Megbízási szerződés alapján a megbízott a megbízó által rábízott feladat ellátására, valamint a megbízó a megbízási díj megfizetésére köteles. A munkavállalóhoz hasonlóan a megbízott köteles a megbízó utasításait követni. Ha a megbízó célszerűtlen vagy szakszerűtlen utasítást ad, a megbízott köteles őt erre figyelmeztetni.

A megbízott megbízási díjra akkor is jogosult, ha eljárása nem vezetett eredményre, kivéve, ha az eredmény részben vagy egészben azért maradt el, mert a megbízott felróhatóan járt el. A megbízási díj a szerződés teljesítésekor esedékes.

Adózási szempontból az ilyen díj vagy honorárium, valamint a tevékenységgel összefüggésben kapott költségtérítés összege önálló tevékenységből származó bevételnek számít, amely személyi jövedelemadó köteles jövedelem.

A járműhasználattal kapcsolatos költségek elszámolásánál, illetve a kiküldetési rendelvény használatánál az ebből származó bevételt nem kell a jövedelem kiszámításánál figyelembe venni, így nem kell adózni ezen költségek után.

Az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapításánál a magánszemélyek – ide nem értve az egyéni vállalkozókat – két módszer közül választhatnak.

I./1. Tételes költségelszámolás

Ebben az esetben valamennyi költséget számlával vagy bizonylattal kell igazolni. A tárgyévi bevételből csak a tárgyévi költségek vonhatók le. Elismert költség az önálló tevékenységgel összefüggésben vásárolt anyag, áru, illetve felmerült más kiadás, azokat, amelyek nem kizárólag az önálló tevékenységgel kapcsolatban merültek fel, arányosan lehet elszámolni. A művészeti tevékenységet folytató magánszemélyek az általánosan elismert költségeken felül további költségeket is elszámolhatnak.³

I./2. 10%-os költséghányad

Ezen módszerrel a bevételből igazolás (számlák, bizonylatok) nélkül levonható 10% költséghányad, és a bevétel 90%-a a jövedelem.

Fontos tudni azonban, hogy a bejelentési, adóelőleg levonási és megfizetési kötelezettség a megbízót terheli.

A megbízó felé jelezni kell, hogy a megbízott melyik jövedelem megállapítási módszert választotta. Ha nem nyilatkozik, akkor a kifizető a 10% költséghányad figyelembevételével állapítja meg az adóelőleget. Ha a megbízási díj egy másik magánszemélytől érkezik, akkor az adólevonási és befizetési kötelezettség a megbízottat terheli. A megbízónak az adóelőleg levonásán túl a járulékokat is meg kell állapítani, le kell vonni a biztosítottól, illetve saját magát is terheli adófizetési kötelezettség, ha adott hónapban a jövedelme eléri a minimálbér összegének 30%-át. A megbízási díj a munkabérhez hasonlóan viselkedik, az azzal kapcsolatos járulékokat a kifizetés hónapjában bérszámfejtteni kell.

³ Részletes felsorolás: a művészeti tevékenységet folytató magánszemély egyes költségeiről szóló rendelkezések alkalmazási feltételeiről szóló 39/1997. (XII. 29.) MKM-PM együttes rendelet

A magánszemélyek a megbízási szerződéses tevékenységet kétfajta módon folytathatják:

- vállalkozási tevékenységet nem folytató magánszemély, ha nem végez áfaköteles tevékenységet, akkor adóazonosító jellel is működhet,
- adószámos magánszemély: áfaköteles tevékenységet végző, számlaadásra kötelezett magánszemély.

Összességében a megbízási vagy vállalkozási szerződés eseti vagy időszakonként visszatérő feladatok elvégzésére ideális. Folyamatos feladatvégzés és egyéb feltételek fennállása esetén felmerül a bűjtatott munkaviszony lehetősége, amely komoly bírságokat és szankciókat vonhat maga után.

A vállalkozó és a megbízott a saját eszközeivel és erőforrásaival dolgozik, ellentétben a munkavállalóval, akinek a munkáltató biztosítja ezeket. Továbbá a megbízott felelőssége hibás teljesítés esetén kevésbé limitált, amely bizonyos munkák kiszervezését megfontolandóvá teheti a megbízó szemében.

II. Mezőgazdasági őstermelő

Mezőgazdasági őstermelőnek minősül az a 16. életévét betöltött – nem egyéni vállalkozó magánszemély –, aki a saját gazdaságában bizonyos termékek előállítására irányuló tevékenységet folytat és erről őstermelői igazolvánnyal rendelkezik.

III. Háztartási munkára létesített munkavégzés

A háztartási munkára létesített jogviszony adórendszeren kívüli keresettel járó foglalkoztatásnak minősül.

Háztartási munka alatt a mindennapi élethez szükséges feltételek biztosítását szolgáló alábbi tevékenységek értendők: lakás takarítása, főzés, mosás, vasalás, gyermekek felügyelete, házi tanítása, otthoni gondozás és ápolás, házvezetés, kertgondozás.

A jogviszony mindkét tagja csak természetes személy lehet. A foglalkoztató magánszemélynek az adóhatóság felé be kell jelenteni a háztartási munka tényét elektronikusan vagy telefonon keresztül, és havi 1000 forint összegű regisztrációs díjat be kell fizetnie. Ha ezeket a kötelezettségeket teljesíti, akkor adó- és járulékfizetési kötelezettség egyik fél részére sem keletkezik.